

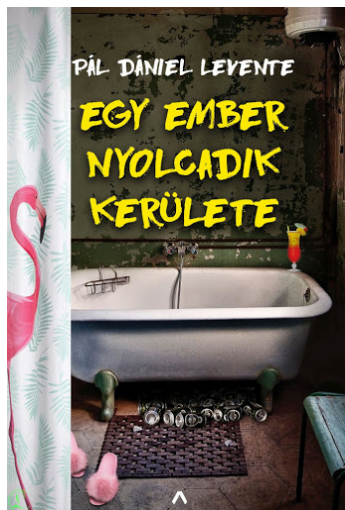
Fűzfa Balázs

Semmi, minden

A keserves, a kisemmizett, a fürdőszoba nélküli, zsáklakásos élet. Alkoholizmus, tehetetlenség, kilátástalanság. Kurvák és stricik, melegek és leszbikusok, csak-úgy-élők, háborús emlékektől frusztráltak, szerelmek emlékeit dédelgetők, tragikus sorsú nincstelenek és majdnem-nincstelenek. Elmebetegséggel határos sorsok gyűjtőhelye a nyolcadik emelet regény keretébe és szövetébe foglalt valósága. Nem is fontos talán, hogy az elbeszélte életeseményekből mennyi a valóság, és mennyi a képzelet szüleménye.

Mert amúgy a lehetetlennel határosan valóságos minden mozzanat. A hihetlennel, az abszurditással szomszédos minden történet. A lehető legpuritánabb nyelven elbeszélve. A mesterkéletlenségnek olyan illúzióját keltve, amely csak az igazán nagyokra jellemző. Mert kétségtelenül eme út felé araszol Pál Dániel Levente. Szövegei egyszerre szociografikusan pontosak és világos, tömör fogalmazásúak. Egy billentés a betűsorokon, és tényleírásból, riportszerűségből máris szépirodalom lesz – vagy fordítva. S persze nem is mindig érzékeljük az átfordulás pillanatát.

A gyakran meghökkentő történetek mögött felsejlő emberi arcokra ráíródott kegyetlen sorsuk és sorstalanságuk: mintha csak kétféle ember élne a Földön: azok, akik erőszakolnak, és azok, akiket megerőszakolnak. Egy következő életben pedig – maradvány a halál után is a „nyócker”-ben, természetesen – e szerepek majd felcserélődnek. Hogy igazságosan legyen elosztva minden ebben a nyomorúságos életben. Nincs kiút senki számára: ez az a világ, amelyben az öngyilkosság sem ment fel, és nem ment meg semmi elől.

A Józsefváros-nézésbe csomagolt szociográfia – *Idegenvezetés* címmel ez adja a háromból az első fejezetet – egyszerre tudományos szöveg, ugyanakkor könnyen olvasható esszé. Lábjegyzetekkel hivatkozik forrásaira, melyek valóban létező könyvek, tanulmányok, ugyanakkor a kerettörténet lehetne merő fikció is. Az elbeszélő az ELTE-n zajló, külföldi hallgatók számára szervezett nyári egyetem hallgatóit vezeti körbe a nyolcadik kerületben – az egykor itt lakókra emlékezve. Közöttük például – mások mellett – a muzsikás cigányokra, Péli Tamás festőművész édesanyjára, a Józsefvárosi Színpadra, a 2015-ös menekültválságra. Kétségtelenül új szempontjait veti fel például ez utóbbinak: *„Az itt élők pedig kapva kaptak a lehetőségen, és bevonták az üzletbe a pénzhiánnyal küzdő menekülteket. Ők vagy a boltokban kezdtek feketén dolgozni, vagy ingatlanokat vettek hamis vagy nem hamis papírjaikra, vagy bekerültek a drogbiznisz legalsó szintjeire. // A dolog logikája egyszerű és annál embertelenebb. Ugyanis hamar leesett a sötét üzelmeket folytató helyi erőknél, hogy ezek nem létező emberek: nincsenek irataik, nincsenek papírjaik, ők sincsenek, éppen ezért feláldozhatók. Ha elkapják valamelyiküket, a veszteség minimális, tanúskodni úgysem tud: nem ismer senkit és semmit, még a nyelvet sem beszéli, legfeljebb kiutasítják az országból – mintha itt sem lett volna. A kockázat minimális, a haszon annál nagyobb”* (48–49.).

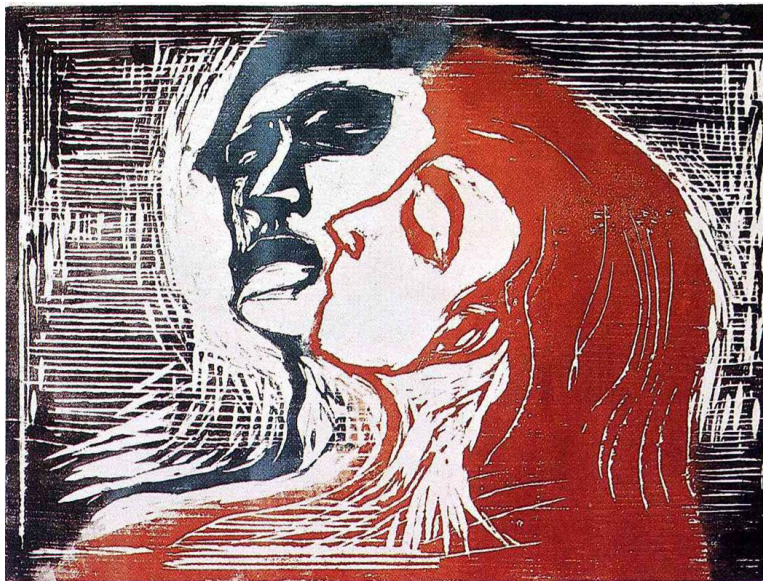
A kisboltok népe című középső nagyfejezet olyan miniatűröket tartalmaz, amelyek közül néhány Örkény tollához méltóan mutatja meg egy-egy helyzet vagy figura létének abszurditását, mint például a *Seb* című egypercesben: *„Két lány áll előttem az éjjelnappali kisboltban, beszélgetnek. – Új tetkód van? Szép nagyon. – Ez seb. – Elég csúnya...”* (115.).

A kötetnek valószínűleg az utolsó fejezet sok kis történetből összeálló eposza adja a legsűrűbb részét (*Szent Magdolna szomszédai – bérháznovella*): *„Ilyen ház a mi házunk is, itt sincs rendes fürdőszoba minden lakásban, a szobányi zsáklakokban meg főleg nem. Vízet engedsz egy lábasba, megmelegíted, áttöltöd lavórba, így mosdasz meg. Előbb a gyerekek, aztán a nők, végül*

a férfiak, majd a fogmosás és a beretválkozás. Vagy előbb az, aki tisztább, aztán az egyre koszosabbak. Mert kevesebb kosszal lehet még mosni a többit, fordítva viszont már nem működik. Vagy előbb az egészségesek, aztán a betegek. Vagy előbb az emberek, aztán az edények, végül az állatok” (123.).

Hiszen minden működik ebben a világban – a létezés szigorú rendje szerint! A szegénység fokozatainak világos zsinórmértéke szerint. A „fürdővendég” szó például egészen mást jelent, mint gondolnánk. Janit jelenti például, aki átkéredzkedik a lavórvilágból egy kádas lakásba végre fürödni rendesen egy nagyot, aztán részegségében elalszik ruhástul a vágyva vágyott kádban, és csak folyik, és csak folyik rá a csapból a meleg víz...

Pál Dániel Levente: *Egy ember nyolcadik kerülete*. Athenaeum, Budapest, 2019.

Edvard Munch (1863–1944) festménye